

УДК 346.5(44+477)

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.4300612>

О.В. ТИТОВА,

доцент кафедри господарського права Донецького національного університету імені Василя Стуса, кандидат юридичних наук, доцент, м. Вінниця, Україна; e-mail: lenatitowa8@gmail.com;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6423-4197>

Н.М. ЯВОРОВЕНКО,

аспірант Донецького національного університету імені Василя Стуса, м. Вінниця, Україна; e-mail: nadiia.yavorovenko@gmail.com;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3810-1312>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ ПІДПРИЄМЦЯМ У ЗВ'ЯЗКУ З ПАНДЕМІЄЮ COVID-19: ДОСВІД ФРАНЦІЇ ТА УКРАЇНИ

O.V. TYTOVA,

Ass. Professor, Chair of Economic Law, Vasul Stus Donetsk National University, Ph.D. in Law, Associate Professor, Vinnytsia, Ukraine; e-mail: lenatitowa8@gmail.com;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6423-4197>

N.M. YAVOROVENKO,

Postgraduate Student of a Ph.D., Vasul Stus Donetsk National University, Vinnytsia, Ukraine; e-mail: nadiia.yavorovenko@gmail.com;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3810-1312>

LEGAL REGULATION OF GRANT OF STATE AID TO ENTREPRENEURS IN CONTEXT OF COVID-19 PANDEMIC: EXPERIENCE OF FRANCE AND UKRAINE

АНОТАЦІЇ (ABSTRACTS), КЛЮЧОВІ СЛОВА (KEY WORDS)

Постановка проблеми. Одним із важливих механізмів подолання світових кризових економічних явищ, спричинених пандемією COVID-19, стало надання суб'єктам підприємництва державної підтримки. Підходи до змісту пакету відповідних антикризових заходів є різним у різних країнах, залежно від конкретної економічної та соціально-політичної ситуації. Однак їх аналіз дозволяє визначити загальні тренди, які є найбільш сприятливими як для подолання кризи, так і для відновлення економічного зростання. Одночасно, спрямування заходів державної підтримки лише на короткострокове зменшення негативного впливу пандемії COVID-19, як це є характерним для України, негативно впливає на потреби відновлення та подальшого розвитку економічного потенціалу країни. **Метою роботи** є розроблення та обґрунтування нових пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання надання державної підтримки суб'єктам підприємництва у зв'язку зі світовою пандемією COVID-19, розробка пропозицій подальшого розвитку законодавства про надання державної підтримки. **Використані методи** – за допомогою логіко-юридичного методу було проаналізовано законодавство Франції та України щодо заходів державної підтримки суб'єктів підприємництва у зв'язку із світовою пандемією COVID-19. Метод систематизації використано при визначенні форм державної допомоги та поділі їх на певні групи. За допомогою порівняльно-правового методу виявлено та проаналізовано позитивний досвід Франції, який заслуговує на увагу та може бути застосований в Україні. На основі використання методів гіпотези і припущення підготовлено пропозиції з подальшого розвитку правового регулювання надання державної підтримки. **Результати.** Отримано порівняльну характеристику видів державної підтримки суб'єктів підприємництва у зв'язку із світовою пандемією COVID-19 у Франції та України, в контексті їх впливу на конкретні сфери господарської діяльності та на відновлення економічне зростання. **Висновки.** Аргументовано доцільність стимулювання підприємців, які надають роботу найменш захищеним категоріям населення – особам з інвалідністю; особам, які мають статус одинокої матері; внутрішньо переміщеним особам тощо. Запропоновано здійснення заходів щодо розробки стратегії адаптації мікро- та малого підприємництва до нових моделей споживання та конкуренції за допомогою використання

цифрових технологій. Доведено важливість підвищення ролі регіонів у наданні допомоги з метою подолання наслідків пандемії коронавірусної хвороби.

Ключові слова: державна підтримка; підприємницька діяльність; пільги; податкова заборгованість; субсидії; фінансова допомога

Problem statement. One of the important mechanisms for overcoming the global economic crisis caused by the COVID-19 pandemic was the provision of the state support to business entities. The approaches to the content of the set of relevant anti-crisis measures vary from one country to another, depending, among other things, on the specific economic and social-political situation. However, their analysis allows setting out the general trends that are most favourable for overcoming the crisis and for the resumption of economic growth. Meanwhile, directing state support measures only to a short-term decrease of the negative impact of the COVID-19 pandemic, as is the case for Ukraine, harms the need to restore and further develop the country's economic potential. **The purpose** of the article is the development and substantiation of new proposals to improve the legal regulation of state support to businesses in connection with the global pandemic COVID-19. This scientific work uses the logical-legal **method**, particularly on the bases of the French and Ukrainian legislation on measures of state support of business entities in connection with the COVID-19 pandemic. The method of systematisation is used in determining the forms of state aid and dividing them into certain groups. Using a comparative legal method, the positive experience of France is identified and analysed, which deserves attention and can be applied in Ukraine. Proposals for further development of legal regulation of state support have been prepared based on hypothesis and assumption methods. **Results.** The types of state support for business entities in connection to the COVID-19 pandemic in France and Ukraine have been studied, their focus on specific areas of economic activity and the restore of economic growth has been analysed. **Conclusions.** The usefulness of stimulating entrepreneurs who provide work to the least protected categories of the population – people with disabilities – is argued; persons who have the status of a single mother; internally displaced persons, etc. It is proposed to implement measures to develop a strategy for adapting micro and small businesses to new patterns of consumption and competition with digital technologies. The importance of increasing the role of regions in providing assistance to overcome the effects of the coronavirus pandemic has been proven.

Key words: state support; business activity; privileges; tax arrears; subsidies; financial aid

Постановка проблеми

Глобальна пандемія коронавірусної інфекції COVID-19 потягнула за собою серйозні наслідки для стану світової економіки. Перш за все, як вказують фахівці, це пов'язано з жорсткими карантинними заходами, які ввели уряди багатьох країн: закриттям торгово-розважальних центрів, забороною відвідання усіх масових заходів, обмеженням у пересуванні як у межах країни, так міжнародних поїздок, скороченням виробництва (через встановлення лімітів одночасного перебування працівників в одному приміщенні) тощо [1, с.21].

Що стосується України, то падіння ВВП внаслідок пандемії коронавірусу та введених карантинних заходів, за даними Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, у першій половині 2020 р. склало 6,5 %. Водночас, за оцінкою МВФ, українська економіка зменшиться за підсумками 2020 р. на 8,2 %. [2, с.2]. Згідно опитування, яке проводила "Європейська бізнес-асоціація" серед представників малого бізнесу, через економічні наслідки пандемії коронавірусу 18 % підприємців розглядають закриття власного бізнесу, 78 % опитаних повідомляють про втрати до 75 % доходів і тільки 4 % говорять про збільшення прибутку [3,

с.63–64]. У Франції спостерігається значне скорочення кількості нових підприємств усіх типів (наприклад, –33,5 % у квітні 2020, у порівнянні з –25,4 % у березні 2020). В контексті обмежень, пов'язаних із COVID-19, традиційні бізнес-стартапи зазнають падіння (–42,1 % з попереднім –30,1 %), а реєстрація мікропідприємців різко скоротилася (–24,0 % після –19,5 %) [4].

Певні аспекти здійснення підприємницької діяльності в період пандемії COVID-19 та державної підтримки підприємництва вже розглядалися у науковій літературі. Так, Т.С. Гудіма [5], досліджувала питання реалізації грошово-кредитної політики в контексті оптимального узгодження інтересів банків (як суб'єктів господарювання), споживачів банківських послуг та суспільства в цілому; Л.І. Федулова Л.І. – досвід розробки та реалізації заходів щодо підтримки та стимулювання інноваційних процесів в умовах пандемії і боротьби з коронавірусом [6], О.Р. Шечук, Н.Ф. Ментух [7] – застосування податкових пільг як елементів підтримки суб'єктів господарювання на підставі зарубіжного досвіду; Федулова Л.І. – досвід розробки та реалізації заходів щодо підтримки та стимулювання інноваційних процесів в умовах пандемії і боротьби з коронавірусом. Проте, ці дослідження стосу-

ються здебільшого окремих напрямів державної підтримки підприємництва та економічної активності в цілому, залишаючи поза увагою конкретні заходи підтримки суб'єктів підприємництва та практику їх застосування.

Щодо проблеми надання державної підтримки у зв'язку із пандемією COVID-19 підприємцям у Франції, то Патрік Рулет (Roulette, 2020) розглядає окремі засоби державної підтримки в контексті ефективності їх для компаній, які потерпають від економічних труднощів [8]; Паскаль Жако (Jacquot, 2020) – питання звільнення в період на період пандемії від орендної плати торговців, ремесників та осіб вільних професій [9]; Саломе Гарланда (Garlandat, 2020) – особливості застосування електронної комерції (принцип "натисни та забори") як заходу підтримки малого бізнесу в період пандемії COVID-19 [10] тощо.

Однак, у цілому, реалізації заходів державної підтримки суб'єктів підприємництва у зв'язку з пандемією COVID-19 потребує більш поглибленого та системного аналізу, доцільним є комплексне узагальнення обґрунтованості та ефективності встановлених заходів державної підтримки, їх впливу на подальший розвиток економіки.

В період глобальних світових кризових економічних явищ, які спричинила пандемія COVID-19, надання державної допомоги фахівці визнають вкрай важливим регенеруючим механізмом для покращення конкурентного стану будь-якого суб'єкта господарювання [11, с.86]. На сьогодні у більшості країн світу у зв'язку із пандемією COVID-19 активізувалися процеси надання державної підтримки суб'єктів підприємницької діяльності. Однак їх концептуальні засади та зміст суттєво відрізняються залежно від конкретних умов. Франція є однією з тих країн, яка застосовує найбільш розгалужену систему заходів державної підтримки та визнає пандемію фактором, який здійснює довгостроковий вплив на економіку. Відповідно, досвід Франції у цій сфері може бути корисним для розвитку або корегування напрямів сприяння підприємцям в Україні у подоланні проблем, викликаних пандемією COVID-19.

Тому метою роботи є розроблення й обґрунтування нових пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання надання державної підтримки суб'єктам підприємництва у зв'язку зі світовою пандемією COVID-19. Її новизна полягає в пропозиціях щодо подальшого розвитку законодавства України в сфері державної під-

тримки у зв'язку з пандемією COVID-19. Завданням статті є визначення заходів державної підтримки суб'єктів підприємництва в Україні, які спрямовані не тільки на вирішення сьогоденних проблем, але й здатні ефективно сприяти відновленню темпів економічного розвитку країни.

Законодавче регулювання подолання наслідків санітарної кризи у Франції, спричиненої пандемією COVID-19

Аналіз заходів державної підтримки, які було впроваджено у Франції у зв'язку з пандемією COVID-19, можна поділити на такі основні групи: надання прямої фінансової підтримки (кредити, гранти, субсидії тощо); впровадження пільг і послаблень щодо сплати податків та обов'язкових платежів; надання пільг, спрямованих на збереження зайнятості працівників; консультаційна підтримка, спрямована на підтримку та розвиток підприємницької діяльності.

Наприкінці березня 2020 р. у Франції було створено Національний фонд солідарності для допомоги підприємствам малого бізнесу, мікропідприємцям, самозайнятим, фермерам та особам ліберальних професій. На сьогодні Фонд є відкритим для компаній, які: мають менше 50 співробітників (без додаткової умови обороту або прибутку); створені до 31.08.2020 року та такі, що зазнали фінансових збитків за певні періоди, визначені законодавством. Розмір допомоги компаніям визначається в законодавчому порядку залежно від того, чи компанія є закритою в адміністративному порядку, чи знаходиться її діяльність у зоні впровадженої комендантської години тощо. Як правило, такі компанії можуть розраховувати на компенсацію сум втрати обігу повністю або у розмірі певного відсотку. При цьому компанії, які підпадають під декілька систем допомоги, отримують найбільш вигідну для них [12].

Також, усі професійні мережі банків-членів Французької банківської федерації та Французького інвестиційного банку створили Гарантований державою кредит (PGE), щоб полегшити фінансовий стан компаній, які сильно постраждали від кризи. Позика, гарантована державою (PGE), являє собою позику, надану компанії або фізичній особі її звичайним банком, незважаючи на поточну сильну економічну невизначеність, завдяки гарантії, що надається державою. Ця позика може становити, за винятком надзвичайних випадків, до 25 % від останнього завершеного фінансового року або дворічного фонду заробітної плати інноваційних компаній. По закінченні

року компанія може прийняти рішення, що вона може погасити позику протягом одного-п'яти наступних років. При поточних умовах ставок банки зобов'язалися запропонувати максимальну ставку в розмірі: від 1 до 1,5 % для кредитів з погашенням до 2022 або 2023 років; від 2 до 2,5 % за кредитами, погашеним до 2024–2026 років, включаючи вартість державної гарантії [13].

Додатково Міністерство економіки та фінансів створило систему відшкодування авансів і позик за субсидованими ставками для підтримки руху грошових коштів компаній, ослаблених кризою через коронавірус, які не знайшли фінансових рішень у своїх банківських партнерів або приватних спонсорів. Цей механізм покликаний доповнити позику, гарантовану державою (PGE), а також інші існуючі механізми, залишаючись при цьому допоміжними для них [14].

У рамках виняткових заходів Уряд Франції створив часткові позики для підтримки компаній, що знаходяться в скрутному становищі, які не отримали задовільного рішення по фінансуванню через банківські мережі, зокрема, за допомогою позики, гарантованої державою (PGE). Програма доступна до 30.06.2021 р. Компанії повинні відповідати наступним сукупним критеріям: їх капітал належить безпосередньо одному або декільком фізичним особам, вони не отримали позику, гарантовану державою для фінансування своєї діяльності; мають обґрунтувати реальні перспективи відновлення бізнесу, не бути учасниками провадження у справах про неспроможність (або є такими, але отримали захисний план або план відновлення). Розмір займу залежить від кількості працюючих та сфери діяльності та зобов'язує на повернення протягом 7 років [15].

Ще один кредит було запущено в рамках плану екстреної підтримки бізнесу Французьким інвестиційним банком. Кредит Atout, який є незабезпеченим, надається у розмірі від 50 тис. до 5 млн. євро для малих і середніх підприємств, до 30 млн. євро для середніх компаній, які мають штат працівників менше, ніж 5000 тис. осіб. Однак, він не розповсюджується на компанії, які працюють у певних сферах (грошове посередництво, операції з нерухомістю тощо) [16]. Для компаній, які втратили більше 10 % обігу у порівнянні з таким самим періодом попереднього року передбачена також можливість надання авансів за поточними рахунками компаніями, які опинилися у скрутному становищі, компаніям приватного та венчурного капіталу [17].

Компанії, яких торкнулося повне адміністра-

тивне закриття, можуть отримати виключну фінансову допомогу (AFE COVID), якщо вони відповідають умовам прийнятності (наприклад, не підлягають примусовій процедурі стягнення) [18].

Що стосується заходів, які послаблюють тягар податкових та інших обов'язкових виплат, слід звернути увагу на внесення поправок у Закон про фінанси на 2020 рік. А саме було введено в дію механізм для скорочення соціальних відрахувань і внесків з метою допомоги самозайнятим особам, мікропідприємцям, самозайнятим особам які постраждали від економічних і фінансових наслідків пандемії COVID-19. Під цю допомогу підпадають такі сектори, як туризм, готельний бізнес, кейтеринг, спорт, культура, повітряний транспорт, сектори заходів (S1); сектори, діяльність яких залежить від діяльності секторів S1 і які зазнали дуже різке падіння обороту (S1 bis); інші сектори, діяльність яких пов'язана з прийомом населення і була перервана через поширення пандемії COVID-19 (S2). Розмір пільг розраховується залежно від відсотків зниження товарообігу у певні визначені періоди [19].

Також, важливим напрямом допомоги є перенесення строків сплати податків. Так, Головне Управління державними фінансами ініціює виняткові заходи для підтримки компаній, зокрема, для перенесення остаточних термінів оподаткування з корпоративної податковою службою (SIE) із можливістю сплатити несплачені податки протягом періоду до 3 років. Ця система призначена для компаній, які постраждали від переривання або обмеження їх діяльності. Для підтримки компаній, діяльність яких особливо постраждала від кризи в галузі охорони здоров'я, була введена система зниження професійного оподаткування і, зокрема, майнового внеску, що виплачується компаніями – їм автоматично надається відстрочка без штрафних санкцій до 15 грудня. Можливим є також зменшення на 2/3 суми CFE компаній в тих же секторах діяльності за рішенням місцевої влади [20].

Ще одним напрямом державної підтримки є перенесення термінів сплати соціальних внесків і внесків на соціальне страхування та сімейних пільг. Сума допомоги розподіляється пропорційно відповідно до норми робочого часу співробітника і терміном дії трудового договору. При цьому допомога не може поєднуватися з іншою державною допомогою, пов'язаною з інтеграцією, доступом до роботи або поверненням на роботу для відповідного співробітника [21].

Такий напрям підтримки, як план врегулю-

вання податкової заборгованості для малого та середнього бізнесу, було впроваджено Генеральним управлінням державних фінансів (DGFiP), яке створило спеціальну "систему COVID-19", що дозволяє компаніям звертатися за планом розрахунків зі сплати своїх податків. Плани врегулювання стосуються податку на додану вартість, податку у джерела виплати, залишків корпоративного податку. Термін дії планів виплат визначається відповідно до коефіцієнта боргу і не може перевищувати: 12 місяців, якщо коефіцієнт боргу менш 0,25; 24 місяці, якщо коефіцієнт боргу становить від 0,25 до 0,5; 36 місяців, якщо коефіцієнт боргу більше 0,5 [22].

Відповідно до положень І статті 11 Закону № 2020-935 від 30.07.2020 року про внесення змін у фінансову систему на 2020 рік "Щодо відступу від І статті 1639 А-біс Податкового кодексу", муніципалітети та установи, органи міжмуніципального співробітництва з їх власним оподаткуванням можуть, за рішенням, прийнятим не пізніше 31.07.2020 р., знизити на дві третини суми податку на майно підприємств і розмір зборів, передбачених статтею 1641 того ж кодексу, які підлягають сплаті відповідно з 2020 р. по відношенню до малих і середніх підприємств в сфері туризму, готельного бізнесу, громадського харчування, культури, повітряного транспорту і спорту [23].

Важливим заходом підтримки є податкові пільги для орендодавців, які не можуть сплатити оренду. Так, Другий Закон про внесення поправок у фінансовий закон на 2020 рік (закон № 2020-473 від 25.04.2020 року), дозволяє орендодавцям відраховувати зі своїх податкових результатів збиток, що виник в результаті відмови від орендної заборгованості, без необхідності доказу комерційного інтересу. При цьому повинні буди дотримані певні вимоги: орендодавець і орендар не мають бути пов'язаними компаніями (ст.39, 12° Загального податкового кодексу) тощо [24]. Впроваджено також відтермінування оплати рахунків за оренду, воду, електроенергію та газ для компаній, які відповідають умовам участі у Фонді солідарності та здійснюють свою діяльність в межах процедури захисту, конкурсного провадження або ліквідації.

Що стосується оренди комерційних приміщень, основні федерації орендодавців закликали своїх членів-орендодавців призупинити орендну плату на періоди припинення діяльності, передбачені законодавством. Коли діяльність відновиться, ці орендні платежі та збори будуть

підлягати відстрочення платежу або розподілу без штрафів або відсотків за прострочення платежу й адаптовані до ситуації відповідних компаній. Також на період надзвичайного стану контракти на воду, газ або електрику не можуть бути перервані, припинені або скорочені в разі несплати за відповідними рахунками [25].

Серед заходів консультативної підтримки слід звернути увагу, в першу чергу, на ті, що спрямовані на розвиток підприємницької діяльності. Так, для малого бізнесу пропонуються безкоштовні цифрові рішення, які дозволяють розвивати он-лайн бізнес і детально описані на спеціальному веб-сайті (clique-commerce.gouv.fr). Ця цифрова платформа пропонує рішення, які дозволять приєднатися до он-лайн ринку магазинів, налаштувати логістику та доставку, налаштувати рішення для віддалених або цифрових платежів, створити веб-сайт для свого бізнесу і віддалено спілкуватися зі своїми клієнтами. Так, наприклад, рішення PayPal дозволяє компаніям здійснювати безкоштовну передплату на час карантинних обмежень і комісій зменшують удвічі (4,5 % від обсягу продажів у порівнянні з 9 %). Здійснюється постійна інформаційна підтримка малого бізнесу стосовно цифрових ініціатив. Також цифровий чек на 500 євро запропонований усім підприємствам, які закриті в адміністративному порядку та професіоналам у готельному і ресторанному секторі для фінансування придбання рішень для цифрових дистанційних продажів [26].

Ще один важливий напрям підтримки – допомога посередників. CODEFI (відомчий комітет з вивчення проблем фінансування бізнесу) надає підтримку у формі: допомоги у примиренні із державними або напівдержавними органами для прискорення врегулювання певних боргів (наприклад, ПДВ); відтермінування остаточних термінів по сплаті податків або соціальних боргів; підтримки у врегулюванні відносин з партнерами та банками; фінансування реалізацію планів реструктуризації за рахунок позик з Фонду економічного і соціального розвитку (FDES) (звичайні або часткові позики терміном від 5 до 10 р.). Також, із 19.05.2020 року компанії, які мають труднощі в продовженні або поновленні своєї діяльності, можуть – завдяки сайту "Об'єктивне відновлення" скористатися безкоштовними консультаціями і підтримкою з питань профілактики, людських ресурсів, організація роботи або управління. Крім цього є можливість безкоштовно отримати швидку та конфіденційну допомогу бізнес-посередника щодо рішення будь-якого

типу спору, з яким вони можуть зіткнутися з іншим бізнесом або адміністрацією, включаючи прострочені платежі [27].

Слід також звернути увагу на ініціативу Міністерства економіки та фінансів, яке вирішило створити безкоштовний телефонний номер і групу психологічної підтримки для керівників підприємств [27]. Це рішення є особливо актуальним для мікро та малого бізнесу, представники якого вказують про паніку, розпач та невпевненість у майбутньому [28].

Окремим напрямом є заходи підтримки, спрямовані на збереження зайнятості та підтримку осіб, які належать до особливих категорій. Так, компанії, які наймають працівників віком від 16 до 35 років за контрактом на навчання (і до 29 років за контрактами на професійну підготовку), можуть отримати допомогу роботодавцям для учнів, оплачуваних державою.

Для контрактів, укладених з 01.07.2020 року до 28.02.2021 року ця допомога буде виплачуватися: компаніям зі штатом менше 250 співробітників без виключення, компанії з 250 або більше співробітниками за умови, що вони зобов'язуються досягти порога – вже встановленого законом – 5% співробітників за контрактами, що просуває професійну інтеграцію та програми професійного навчання в 2021 році або мають не менше 3% студентів, мають контракт на учнівство і професійну підготовку і які збільшили кількість працюючих на 10% в порівнянні з 2020 роком. Допомога покриває 100% заробітної плати учням молодше 21 року і 80% заробітної плати учням у віці від 21 до 25 років. Протягом 2-го і 3-го року навчання молодшої людини і контрактів на учнівство (підписаних після 28.02.2021 р.) компанії з менш ніж 250 співробітниками отримують одноразову допомогу: максимум 2000 євро за 2-й рік виконання учнівського контракту; максимум 1200 євро на 3-й рік учнівського контракту [29]. В рамках Плану відновлення Уряд, також, заснував допомогу для підтримки найму осіб із інвалідністю для компаній, які відповідають встановленим критеріям та дотримуються визначених вимог [30].

До заходів щодо підтримки рівня зайнятості належать також продовження контрактів та перенос професійних співбесід. А саме, роботодавець повинен кожні шість років організувати професійну співбесіду зі співробітником, щоб підвести підсумки його професійної кар'єри. Це зобов'язання було введено Законом від 05.03.2014 року. Санкції передбачені в компаніях зі штатом не менше 50 співробітників, якщо

працівник не пройшов заплановані співбесіди і не пройшов хоча би одне навчання, крім згаданого в статті L6321-2 Трудового кодексу. У цьому випадку роботодавець повинен поповнити особистий рахунок навчання. Однак через впровадження надзвичайного стану в галузі охорони здоров'я цю професійну співбесіду може бути відкладено, а передбачені штрафи не будуть застосовуватися з 12.03.2020 р. по 31.12.2020 р. [27].

Додатково слід вказати на наявність та досить активне розповсюдження у Франції так званої регіональної допомоги. Як приклад, можна навести впровадження Французького інвестиційного банку в партнерстві з регіоном Овернь-Рона-Альпи позики для підтримки підприємств в регіоні. Компанія-отримувач повинна мати не менше одного співробітника, працювати більше 1 року та здійснювати більшу частину своєї діяльності в регіоні Овернь-Рона-Альпи у будь-якому секторі за виключенням фінансового посередництва, девелопмента, оренди нерухомості. Позика регіону Овернь-Рона-Альпи є позикою з нульовою відсотковою ставкою без адміністративних зборів, сума якої становить від 10 тис. до 100 тис. євро терміном на 7 років. Ця сума максимально дорівнює сумі власного капіталу позичальника [31]. Схожі види допомоги впроваджено й у низці інших регіонів. Заходи допомоги передбачені для окремих галузей, які великою мірою постраждали від наслідків пандемії (туристичний сектор, авіаційний сектор, книжкова індустрія тощо).

Заходи підтримки суб'єктів підприємництва, спрямовані на подолання негативних наслідків пандемії коронавірусної хвороби (COVID-19)

В Україні з метою надання підтримки та подолання наслідків пандемії коронавірусної хвороби COVID-19 також було прийнято низку законодавчих актів [32–35] тощо.

Як вказують фахівці, від законодавця підприємці очікують, першочергово, фінансової підтримки; 29% власників бізнесу вважають, що вона має здійснюватися у формі тимчасового звільнення від сплати податків або ж принаймні в їхньому істотному зниженні (податкові канікули, тимчасова відміна ЄСВ, ПДФО). Спілка українських підприємців закликала владу звільнити від сплати ЄСВ і ПДФО до кінця року увесь бізнес, який не скорочує персонал в умовах простою виробництва. За розрахунками СУП, у разі відміни ЄСВ і ПДФО для окремих видів дія-

льності уряд зможе фінансово підтримати майже два мільйони своїх громадян (1408,2 тис. зайнятих юридичних осіб і 546,5 тис. у ФОПів). Ще 9 % підприємців (переважно дрібні) очікують зменшення розмірів орендної плати. Серед інших очікуваних кроків і пропозицій до влади також: компенсації втрат роботодавцям і працівникам, державні кредити та держзамовлення (по 5–6 % відповідно) [3, с.63].

На практиці в Україні були передбачені наступні заходи державної допомоги підприємцям, на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19):

- тимчасова заборона проведення органами державного нагляду (контролю) планових заходів із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, крім випадків, дозволених законом;

- мораторій на проведення податкових (або органами державної податкової служби) документальних та фактичних перевірок на період з 18.03.2020 року по останній календарний день місяця (включно), в якому завершується дія карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на всій території України, крім встановлених законодавством виключень;

- скасування нарахувань та плати за землю (земельний податок та плата за користування земельними ділянками, які вказані у законодавстві) за встановлені законодавством періоди;

- звільнення фізичних осіб-підприємців, осіб та членів фермерських господарств, які провадять незалежну професійну діяльність від сплати ЄСВ за встановлені законодавством періоди;

- відстрочення погашення податкового боргу платників податків-фізичних осіб, у тому числі самозайнятих осіб, що не перевищує встановлених нормами законодавства сум;

- звільнення від сплати ввізного мита товарів, необхідні для виконання заходів, спрямованих на боротьбу із пандемією коронавірусної хвороби (COVID-19), перелік яких визначено Кабінетом Міністрів України;

- відтермінування подання річних декларацій про майновий стан і доходи за 2019 рік та скасування штрафних санкцій за: несвоєчасне подання звітності, передбаченої законодавством, до податкових органів; несвоєчасну сплату (несвоєчасне перерахування) єдиного внеску крім встановлених законодавством винятків;

- скасування нарахування пені з 01.03.2020 року по останній календарний день місяця (включно), в якому завершується дія карантину

(при цьому нарахована, але не сплачена за цей період пеня підлягає списанню);

- надання допомоги на дітей фізичним особам-підприємцям, які відповідають встановленим законодавством вимогам, та надання допомоги по частковому безробіттю;

- надання можливості отримання кредитів в межах державної програми доступних кредитів 5–7–9 %.

Результати порівняльного аналізу надання державної допомоги суб'єктам підприємництва у Франції та Україні у зв'язку з пандемією

В цілому, порівнюючи види державної підтримки суб'єктів підприємництва та порядок її надання у Франції та Україні можна зробити такі висновки:

- як правило, у Франції, на відміну від України, більша частина видів підтримки у вигляді кредитів, грантів, субсидій залежить від обороту суб'єкта підприємництва за попередні періоди та кількості працюючих;

- закріплено виключення із кола суб'єктів, які можуть отримати державну підтримку. Зазвичай, ці виключення пов'язані зі сферою діяльності підприємців (наприклад, грошове посередництво тощо);

- встановлено правила щодо несумісності одного виду допомоги з іншими;

- можливість отримання багатьох видів державної допомоги продовжено і на 2021–2023 рр.

Принципово різняться підходи урядів Франції та України щодо застосування процедури банкрутства на період карантинних заходів. Так, ще на початку впровадження карантинних заходів Президент Франції Е. Макрон пообіцяв не допустити масових банкрутств. Як зазначають фахівці, на сьогодні ця обіцянка виконується, і з весни 2020 р. було відкрито тільки 13600 проваджень у справах про банкрутство. У порівнянні з 19400 за той же період 2019 р. має місце 30 % зниження [36]. І хоча деякі фахівці вважають, що після скасування відповідних обмежень країну може очікувати сплеск банкрутств, однак та фора юридичного імунітету, яку отримали компанії має і позитивний аспект, надає суб'єктам підприємництва шанс відновити свою платоспроможність та продовжувати діяльність. Одночасно в Україні ініційовано скасування заборони на відкриття проваджень у справах про банкрутство юридичних осіб за заявами кредиторів [37], хоча вона й була впроваджена не на початку карантину, а лише у жовтні 2020 р. При цьому за даними програми

розвитку ООН (ПРООН) в Україні більше ніж 10 % малих та середніх підприємств в Україні знаходяться на межі банкрутства [38].

Порівнюючи підходи щодо надання державної допомоги у Франції та Україні у зв'язку з пандемією коронавірусної хвороби (COVID-19), можна зробити висновок, що вони відрізняються не тільки в контексті застосування конкретних заходів, але й безпосередньо цільовою спрямованістю. Так, більшість заходів, які застосовуються у Франції, здатні не тільки підтримати конкретних суб'єктів, а й передбачають забезпечення позитивного впливу на стан і розвиток економіки в цілому. Так, наприклад, Фонд "Французький технологічний суверенітет", запущений Урядом, допомагає компаніям, що ведуть діяльність на національній території і розробляють суверенні технології майбутнього, для яких ризик, пов'язаний з інвестиціями, є високим (кібербезпека, штучний інтелект тощо) [39]. А заходи щодо врятування авіаційного сектору передбачають спрямованість фінансових ресурсів на розробку майбутніх низьковуглеводних літаків, модернізацію виробничих ліній, робототехніку та екологічні інновації [40]. У той же час в Україні впроваджені заходи підтримки, переважно, не містять важелів позитивного впливу безпосередньо на підтримку або розвиток економіки, а спрямовані або на зменшення адміністративного навантаження, або на досягнення соціального ефекту (наприклад, допомога на дітей для фізичних осіб-підприємців).

Корисний досвід

Значна частка заходів державної підтримки залежить від стану економіки та стану фінансів країни в цілому. Однак певні підходи є універсальними і можуть бути застосовані незалежно від інших чинників. У цьому аспекті в Україні доцільно використати досвід Франції, де на сайті Торгово-промислової палати зосереджена уся інформація щодо комплексу заходів і систем державної підтримки, які класифіковані по секторам діяльності, типам втручання та підтримки, а також по територіям. При цьому система інформування побудована таким чином, що після введення відповідних даних підприємець отримує інформацію про доступні саме йому заходи підтримки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Долбнєва Д. В. Вплив COVID-19 на економіку країн світу. *Проблеми економіки*. 2020. № 1. С. 20–26. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-1-20-26>
2. Вплив COVID-19 та карантинних обмежень на економіку України. Кабінетні дослідження. Київ: Громадська організація "Центр прикладних досліджень". Представництво Фонду Конрада Аденауера в Україні, 2020. 56 с.
3. Вагнер І. М., Демко І. І. Вплив COVID-19 на економічний розвиток малого і середнього бізнесу в Ук-

Висновки

Таким чином, на підставі аналізу досвіду Франції щодо надання державної підтримки суб'єктам підприємництва можна надати наступні рекомендації, спрямовані на подолання негативних наслідків пандемії коронавірусної хвороби (COVID-19) для підприємців та української економіки в цілому, а саме:

- необхідним є впровадження заходів державної підтримки суб'єктам підприємництва, які будуть діяти не тільки протягом короткострокового періоду карантинних заходів, але й протягом наступних декількох років з метою відновлення економічного зростання;

- стимулювання підприємців, які надають роботу найменш захищеним категоріям населення – особам з інвалідністю; особам, які мають статус одинокої матері; внутрішньо переміщеним особам тощо (наразі такий позитивний досвід є в Україні щодо внутрішньо переміщених осіб);

- розробка та реалізація стратегії адаптації мікро- та малого підприємництва до нових моделей споживання та конкуренції за допомогою використання цифрових технологій;

- підвищення ролі регіонів у наданні допомоги з метою подолання наслідків пандемії коронавірусної хвороби (наприклад, стимулювання заходів щодо відновлення туристичної діяльності; підтримка проектів, які відповідають регіональним пріоритетам тощо).

- підвищення рівня інформаційної підтримки суб'єктів підприємництва щодо можливостей отримання відповідної допомоги, участі у заходах подолання негативних економічних наслідків пандемії коронавірусної хвороби, сприяння розвитку їх підприємницької діяльності тощо.

Конфлікт інтересів

Авторки заявляють про відсутність конфліктів інтересів.

Вираз вдячності

Дослідження проведено за власною ініціативою авторів та не отримало будь-якого фінансування.

- раїні. *Вісник Університету банківської справи*. 2020. № 1. С. 59–66.
4. Chute des créations d'entreprises en avril 2020. Créations d'entreprises. <https://www.insee.fr/fr/statistiques/4489917>
 5. Гудіма Т. Економіко-правові особливості реалізації грошово-кредитної політики в кризовий період (на прикладі пандемії COVID-19). *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 70–75. <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.4.11>
 6. Федулова Л. Інновації для управління реалізацією цілей сталого розвитку в період пандемії і боротьби з коронавірусом. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президенті України*. 2020. Спецвипуск. С. 38–42. <https://doi.org/10.36030/2664-3618-2020-si-38-42>
 7. Шечук О. Р., Ментух Н. Ф. Податкові пільги як елемент підтримки суб'єктів господарювання в період боротьби з COVID-19: порівняльно-правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 283–286. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/74>
 8. Patrick Roulette Dix propositions pour aider les entreprises en difficultés. Village de la justice. <https://www.village-justice.com/articles/dix-propositions-pour-aider-les-entreprises-difficultes.37176.html>
 9. Pascal Jacquot. Commerçants, artisans et professionnels, devez-vous continuer à payer vos loyers? Village de la justice. <https://www.village-justice.com/articles/commerçants-artistes-professionnels-devez-vous-continuer-payer-vos-loyers.37222.html>
 10. Salomé Garlandat Adaptez vos conditions générales de vente au "click & collect". Village de la justice. <https://www.village-justice.com/articles/adaptez-vos-conditions-generales-vente-click-collect.37329.html>
 11. Феоданова І. М. Поняття та ознаки державної допомоги суб'єктам господарювання. *Юридичний бюлетень*. 2020. Вип. 13. С. 86–92. <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2020.13.10>
 12. Fonds de solidarité au titre des pertes des mois d'octobre et novembre. https://les-aides.fr/aide/ap5IAH1GxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc723jTJVrW/ddfip/fonds-de-solidarite-volet-1.html
 13. PGE - Prêt Garanti par l'Etat. 2020. https://les-aides.fr/aide/apFgCnpGxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc6037UJ1rW/bpifrance/pge-pret-garanti-par-l-etat.html
 14. Avances remboursables et prêts à taux bonifiés - COVID19. 2020. https://les-aides.fr/aide/ap5jAXdGxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc723jTJVrW/ddfip/avances-remboursables-et-prets-a-taux-bonifies-COVID19.html
 15. Prêts participatifs exceptionnels. https://les-aides.fr/fiche/ap9hDXtGxv3YBG9AU1LH_Oh35XEj/ddfip/prets-participatifs-exceptionnels.html
 16. Prêt Atout. BPIFRANCE. https://les-aides.fr/aide/apFjDHPGxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc6037UJ1rW/bpifrance/pret-atout.html
 17. Octroi d'avances en compte courant aux entreprises en difficulté par les organismes de placement collectif de capital investissement et les sociétés de capital-risque. https://les-aides.fr/aide/ap9hDXiGxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc723jTJVrW/ddfip/octroi-d-avances-en-compte-courant-aux-entreprises-en-difficulte-par-les-organismes-de-placement-collectif-de-capital-investissement-et-les-societes-de-capital-risque.html
 18. Aide financière exceptionnelle (AFE COVID). https://les-aides.fr/aide/ap9kCnpGxfTeBGZeTUzZ4_Vm/securite-sociale-pour-les-independants/aide-financiere-exceptionnelle-afe-COVID.html
 19. Réduction des cotisations et des contributions sociales pour les travailleurs indépendants. <https://les-aides.fr/fiche/ap5kAXdG2e3B/urssaf/reduction-des-cotisations-et-des-contributions-sociales-pour-les-travailleurs-independants.html>
 20. Report des échéances fiscales (impôts directs). https://les-aides.fr/aide/apFgC3dGxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc723jTJVrW/ddfip/report-des-echeances-fiscales-impots-directs.html
 21. Aide à l'embauche des jeunes de moins de 26 ans. <https://les-aides.fr/fiche/ap5hDXZG2e3B/asp/aide-a-l-embauche-des-jeunes-de-moins-de-26-ans.html>
 22. Plans de règlement pour les dettes fiscales : Mesure de soutien aux TPE et PME. https://les-aides.fr/aide/ap5hAXdGxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc723jTJVrW/ddfip/plans-de-reglement-pour-les-dettes-fiscales-mesure-de-soutien-aux-tpe-et-pme.html
 23. Délibérations - dégrèvement exceptionnel de cotisation foncière des entreprises pour la taxation. <https://www.impots.gouv.fr/portail/actualite/deliberations-degrevement-exceptionnel-de-cotisation-fonciere-des-entreprises-pour-la>
 24. Les aides aux entreprises. <https://www.cci.fr/coronavirus-entreprise/les-aides-fr>
 25. Report du paiement des loyers, factures d'eau, de gaz et d'électricité pour les entreprises en difficulté. https://les-aides.fr/aide/apFgDH5GxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc723jTJVrW/ddfip/report-du-paiement-des-

- [loyers-factures-d-eau-de-gaz-et-d-electricite-pour-les-plus-petites-entreprises-en-difficulte.html](#)
26. Un plan pour accompagner la numérisation des commerçants. https://www.economie.gouv.fr/plan-numerisation-commerçants?xtor=ES-29-%5bBIE_234_20201112%5d-20201112-%5bhttps://www.economie.gouv.fr/plan-numerisation-commerçants.
 27. CODEFI - Aide aux entreprises en difficulté. https://les-aides.fr/aide/bpFiCHtGxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc723jTJVrW/ddfip/codefi-aide-aux-entreprises-en-difficulte.html
 28. "On sent une panique absolue": la crise du COVID-19 n'en finit pas et les petits patrons accusent un inquiétant coup de blues. https://www.francetvinfo.fr/sante/maladie/coronavirus/on-sent-une-panique-absolue-la-crise-du-COVID-19-nen-finit-pas-et-les-petits-patrons-accusent-un-inquietant-coup-de-blues_4146857.html
 29. Aide aux employeurs pour les contrats d'apprentissage et/ou de professionnalisation : revalorisation dans le cadre du plan de relance. <https://les-aides.fr/fiche/bpFqGWNG2e3M/asp/aide-aux-employeurs-d-apprentis-dispositif-revalorise-et-elargi-dans-le-cadre-du-plan-de-relance.html>
 30. Aide à l'embauche des travailleurs handicapés. https://les-aides.fr/fiche/ap5qAXxGxfTeBGZeTUzZ4_Vm/asp/aide-a-l-embauche-des-travailleurs-handicapes.html
 31. Prêt Région Auvergne-Rhône-Alpes. https://les-aides.fr/aide/apFnCnlGxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc60HzXJrW/bpifrance/pret-region-auvergne-rhone-alpes.html
 32. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України від 30.03.2020 № 540–ІХ. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 18. Ст. 123.
 33. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо додаткової підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України від 13.05.2020 № 591–ІХ. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 39. Ст. 294.
 34. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211. *Офіційний вісник України*. 2020. № 23. Ст. 896.
 35. Про затвердження Порядку надання та повернення коштів, спрямованих на фінансування допомоги по частковому безробіттю на період карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: Постанова Кабінету Міністрів від 22.04.2020 № 306. *Офіційний вісник України*. 2020. № 36. Ст. 1193.
 36. Mathieu Lehot, Brice Le Borgne. Faillites, plans sociaux... La crise du COVID-19, une "bombe à retardement" pour les entreprises en difficulté. https://www.francetvinfo.fr/sante/maladie/coronavirus/infographies-faillites-plans-sociaux-la-crise-du-coronavirus-une-bombe-a-retardement-pour-les-entreprises-en-difficulte_4140161.html
 37. Моїсєєв В. Зеленський: карантин затягується, заборону на банкрутства потрібно скасовувати. <https://thepage.ua/ua/news/zelenskij-karantin-zatyaguyetsya-zaboronu-na-bankrutstva-potribno-skasovuvati>
 38. Больше 10 % малых и средних предприятий Украины на грани банкротства, – ООН. https://biz.censor.net/news/3233631/bolshe_10_malyh_i_srednih_predpriyatiyi_ukrainy_na_grani_bankrotstva_oon
 39. Plan de soutien aux entreprises technologiques: <https://www.economie.gouv.fr/COVID19-soutien-entreprises/plan-soutien-entreprises-technologiques>
 40. Plan de soutien à la filière aéronautique: <https://www.economie.gouv.fr/COVID19-soutien-entreprises/plan-soutien-filiere-aeronautique#>

REFERENCES

1. Dolbnyeva, D. V. (2020). Vplyv COVID-19 na ekonomiku krayin svitu [The impact of COVID-19 on the economies of the world]. *Problemy ekonomiky*, (1), 20–26. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-1-20-26> (in Ukr.).
2. *Vplyv COVID-19 ta karantynnykh obmezhen na ekonomiku Ukrayiny. Kabinetni doslidzhennya* [Impact of COVID-19 and quarantine restrictions on the economy of Ukraine. Office research]. Kyiv: Hromadska orhanizatsiya "Tsentri prykladnykh doslidzhen". Predstavnytstvo Fondu Konrada Adenauera v Ukrayini, 2020 (in Ukr.).

3. Vahner, I. M., & Demko, I. I. (2020). Vplyv COVID-19 na ekonomichnyy rozvytok maloho i serednoho biznesu v Ukraini [The impact of COVID-19 on the economic development of small and medium business in Ukraine]. *Visnyk Universytetu bankivskoyi spravy*, (1), 59–66 (in Ukr.).
4. Chute des créations d'entreprises en avril 2020. Créations d'entreprises. <https://www.insee.fr/fr/statistiques/4489917>
5. Hudima, T. (2020). Ekonomiko-pravovi osoblyvosti realizatsiyi hroshovo-kredytnoyi polityky v kryzovyy period (na prykladi pandemiyi COVID-19) [Economic and legal features of the implementation of monetary policy in the crisis period (on the example of the pandemic COVID-19)]. *Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, (4), 70–75. <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.4.11> (in Ukr.).
6. Fedulova, L. (2020). Innovatsiyi dlya upravlinnya realizatsiyeyu tsiley staloho rozvytku v period pandemiyi i borotby z koronavirusom [Innovations to manage the implementation of sustainable development goals during the pandemic and coronavirus control]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoyi akademiyi derzhavnoho upravlinnya pry Prezydentovi Ukrainy*, (Spetsvypusk), 38–42. <https://doi.org/10.36030/2664-3618-2020-si-38-42> (in Ukr.).
7. Shechuk, O. R., & Mentukh, N. F. (2020). Podatkovi pilhy yak element pidtrymky subyektiv hospodaryuvannya v period borotby z COVID-19: porivnyalno-pravovyy aspekt [Tax benefits as an element of support for businesses in the fight against COVID-19: a comparative legal aspect]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal*, (2), 283–286. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/74> (in Ukr.).
8. Patrick Roulette Dix propositions pour aider les entreprises en difficultés. Village de la justice. <https://www.village-justice.com/articles/dix-propositions-pour-aider-les-entreprises-difficultes,37176.html>
9. Pascal Jacquot. Commerçants, artisans et professionnels, devez-vous continuer à payer vos loyers? Village de la justice. <https://www.village-justice.com/articles/commerçants-artisans-professionnels-devez-vous-continuer-payer-vos-loyers,37222.html>
10. Salomé Garlandat Adaptez vos conditions générales de vente au "click & collect". Village de la justice. <https://www.village-justice.com/articles/adaptez-vos-conditions-generales-vente-click-collect,37329.html>
11. Feofanova, I. M. (2020). Ponyattya ta oznaky derzhavnoyi dopomohy subyektam hospodaryuvannya [The concept and characteristics of state aid to economic entities]. *Yurydychnyy byuleten*, (13), 86–92. <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2020.13.10> (in Ukr.).
12. Fonds de solidarité au titre des pertes des mois d'octobre et novembre. https://les-aides.fr/aide/ap5IAH1GxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc723jTJVrW/ddfip/fonds-de-solidarite-volet-1.html
13. PGE - Prêt Garanti par l'Etat. 2020. https://les-aides.fr/aide/apFgCnpGxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc6037UJ1rW/bpifrance/pge-pret-garanti-par-l-etat.html
14. Avances remboursables et prêts à taux bonifiés - COVID19. 2020. https://les-aides.fr/aide/ap5jAXdGxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc723jTJVrW/ddfip/avances-remboursables-et-prets-a-taux-bonifies-COVID19.html
15. Prêts participatifs exceptionnels. https://les-aides.fr/fiche/ap9hDXtGxv3YBG9AU1LH_Oh35XEj/ddfip/prets-participatifs-exceptionnels.html
16. Prêt Atout. BPIFRANCE. https://les-aides.fr/aide/apFjDHPGxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc6037UJ1rW/bpifrance/pret-atout.html
17. Octroi d'avances en compte courant aux entreprises en difficulté par les organismes de placement collectif de capital investissement et les sociétés de capital-risque. https://les-aides.fr/aide/ap9hDXIGxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc723jTJVrW/ddfip/octroi-d-avances-en-compte-courant-aux-entreprises-en-difficulte-par-les-organismes-de-placement-collectif-de-capital-investissement-et-les-societes-de-capital-risque.html
18. Aide financière exceptionnelle (AFE COVID). https://les-aides.fr/aide/ap9kCnpGxfTeBGZeTUzZ4_Vm/securite-sociale-pour-les-independants/aide-financiere-exceptionnelle-afe-COVID.html
19. Réduction des cotisations et des contributions sociales pour les travailleurs indépendants. <https://les-aides.fr/fiche/ap5kAXdG2e3B/urssaf/reduction-des-cotisations-et-des-contributions-sociales-pour-les-travailleurs-independants.html>
20. Report des échéances fiscales (impôts directs). https://les-aides.fr/aide/apFgC3dGxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc723jTJVrW/ddfip/report-des-echeances-fiscales-impots-directs.html
21. Aide à l'embauche des jeunes de moins de 26 ans. <https://les-aides.fr/fiche/ap5hDXZG2e3B/asp/aide-a-l-embauche-des-jeunes-de-moins-de-26-ans.html>
22. Plans de règlement pour les dettes fiscales : Mesure de soutien aux TPE et PME. https://les-aides.fr/aide/ap5hAXdGxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc723jTJVrW/ddfip/plans-de-reglement-pour-les-dettes-

- [fiscales-mesure-de-soutien-aux-tpe-et-pme.html](#)
23. Délibérations - dégrèvement exceptionnel de cotisation foncière des entreprises pour la taxation. <https://www.impots.gouv.fr/portail/actualite/deliberations-degrevement-exceptionnel-de-cotisation-fonciere-des-entreprises-pour-la>
 24. Les aides aux entreprises <https://www.cci.fr/coronavirus-entreprise/les-aides-fr>
 25. Report du paiement des loyers, factures d'eau, de gaz et d'électricité pour les entreprises en difficulté. https://les-aides.fr/aide/apFqDH5GxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc723jTJVrW/ddfip/report-du-paiement-des-loyers-factures-d-eau-de-gaz-et-d-electricite-pour-les-plus-petites-entreprises-en-difficulte.html
 26. Un plan pour accompagner la numérisation des commerçants. https://www.economie.gouv.fr/plan-numerisation-commerçants?xtor=ES-29-%5bBIE_234_20201112%5d-20201112-%5bhttps://www.economie.gouv.fr/plan-numerisation-commerçants.
 27. CODEFI - Aide aux entreprises en difficulté. https://les-aides.fr/aide/bpFiCHtGxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc723jTJVrW/ddfip/codefi-aide-aux-entreprises-en-difficulte.html
 28. "On sent une panique absolue": la crise du COVID-19 n'en finit pas et les petits patrons accusent un inquiétant coup de blues. https://www.francetvinfo.fr/sante/maladie/coronavirus/on-sent-une-panique-absolue-la-crise-du-COVID-19-nen-finit-pas-et-les-petits-patrons-accusent-un-inquietant-coup-de-blues_4146857.html
 29. Aide aux employeurs pour les contrats d'apprentissage et/ou de professionnalisation : revalorisation dans le cadre du plan de relance. <https://les-aides.fr/fiche/bpFqGWNG2e3M/asp/aide-aux-employeurs-d-apprentis-dispositif-revalorise-et-elargi-dans-le-cadre-du-plan-de-relance.html>
 30. Aide à l'embauche des travailleurs handicapés. https://les-aides.fr/fiche/ap5qAXxGxfTeBGZeTUzZ4_Vm/asp/aide-a-l-embauche-des-travailleurs-handicapes.html
 31. Prêt Région Auvergne-Rhône-Alpes. https://les-aides.fr/aide/apFnCnlGxfTeBGZeTUzZ4_Vm5mc60HzXJlrW/bpifrance/pret-region-auvergne-rhone-alpes.html
 32. Pro vnesennya zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrayiny, spryamovanykh na zabezpechennya dodatkovykh sotsialnykh ta ekonomichnykh harantiy u zvyazku z poshyrennyam koronavirusnoyi khvoroby (COVID-19) [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Aimed at Providing Additional Social and Economic Guarantees in Connection with the Spread of Coronavirus Disease (COVID-19)]. Zakon Ukrayiny (30.03.2020 No. 540–9). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, (18), 123 (in Ukr.).
 33. Pro vnesennya zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrayiny ta inshykh zakoniv Ukrayiny shchodo dodatkovoyi pidtrymky platnykiv podatkov na period zdiysnennya zakhodiv, spryamovanykh na zapobihannya vynyknennyyu i poshyrennyu koronavirusnoyi khvoroby (COVID-19) [On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Other Laws of Ukraine Concerning Additional Support to Taxpayers for the Period of Implementing Measures to Prevent the Occurrence and Spread of Coronavirus Disease (COVID-19)]. Zakon Ukrayiny (13.05.2020 No. 591–9). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, (39), 294 (in Ukr.).
 34. Pro zapobihannya poshyrennyu na terytoriyi Ukrayiny hostroyi respiratornoyi khvoroby COVID-19, sprychynenoyi koronavirusom SARS-CoV-2 [On prevention of the spread of acute respiratory disease COVID-19 caused by coronavirus SARS-CoV-2 on the territory of Ukrain]. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny (11.03.2020 No. 211). *Ofitsiyyny visnyk Ukrayiny*, (23), 896 (in Ukr.).
 35. Pro zatverdzhennya Poryadku nadannya ta povnennya koshtiv, spryamovanykh na finansuvannya dopomohy po chastkovomu bezrobittyu na period karantynu, vstanovlenoho Kabinetom Ministriv Ukrayiny z metoyu zapobihannya poshyrennyu na terytoriyi Ukrayiny hostroyi respiratornoyi khvoroby COVID-19, sprychynenoyi koronavirusom SARS-CoV-2 [On approval of the Procedure for granting and refunding funds aimed at financing partial unemployment benefits for the quarantine period established by the Cabinet of Ministers of Ukraine to prevent the spread of acute respiratory disease COVID-19 caused by coronavirus SARS-CoV-2]. Postanova Kabinetu Ministriv (22.04.2020 No. 306). *Ofitsiyyny visnyk Ukrayiny*, (36), 1193 (in Ukr.).
 36. Mathieu Lehot, Brice Le Borgne. Faillites, plans sociaux... La crise du COVID-19, une "bombe à retardement" pour les entreprises en difficulté. https://www.francetvinfo.fr/sante/maladie/coronavirus/infographies-faillites-plans-sociaux-la-crise-du-coronavirus-une-bombe-a-retardement-pour-les-entreprises-en-difficulte_4140161.html
 37. Moisyeyev, V. *Zelensky: karantyn zatyahuyetsya, zaboronu na bankrutstva potribno skasovuvaty* [Zelensky: quarantine is delayed, the ban on bankruptcy should be lifted].

<https://thepage.ua/ua/news/zelenskij-karantin-zatyaguyetsya-zaboronu-na-bankrutstva-potribno-skasovuvati>

38. Bolshe 10 % malykh i srednikh predpriyatiy Ukrainy na grani bankrotstva, – OON [More than 10% of small and medium enterprises in Ukraine are on the verge of bankruptcy, - UN].
https://biz.censor.net/news/3233631/bolshe_10_malyh_i_srednih_predpriyatiyi_ukrainy_na_grani_bankrotstva_oon (in Ukr.).
39. Plan de soutien aux entreprises technologiques: <https://www.economie.gouv.fr/COVID19-soutien-entreprises/plan-soutien-entreprises-technologiques>
40. Plan de soutien à la filière aéronautique: <https://www.economie.gouv.fr/COVID19-soutien-entreprises/plan-soutien-filiere-aeronautique#>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО СТАТТЮ (ARTICLE INFO)

Published in:

Форум права: 64 pp. 36–48 (5).

Related identifiers:

10.5281/zenodo.4300612

http://forumprava.pp.ua/files/036-048-2020-5-FP-Tytova.Yavorovenko_6.pdf

http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2020_5_6.pdf

License (for files):

Creative Commons Attribution 4.0 International

Received: 02.11.2020

Accepted: 20.11.2020

Published: 24.11.2020

Cite as:

Титова, О. В., Яворовенко, Н. М. (2020). Правове регулювання надання державної допомоги підприємцям у зв'язку з пандемією COVID-19: досвід Франції та України. *Форум Права*, 64(5), 36–48. <http://doi.org/10.5281/zenodo.4300612>

Tytova, O. V., & Yavorovenko, N. M. (2020). Pravove rehulyuvannya nadannya derzhavnoyi dopomohy pidpryyemtsyam u zvyazku z pandemiyeyu COVID-19: dosvid Frantsiyi ta Ukrainy [Legal Regulation of Grant of State Aid to Entrepreneurs in Context of COVID-19 Pandemic: Experience of France and Ukraine]. *Forum Prava*, 64(5), 36–48. <http://doi.org/10.5281/zenodo.4300612>